

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В БАСКЕТБОЛІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ВІКУ ПІД ЧАС СЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Грибан Григорій

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Анотація. Заняття баскетболом мають важливе значення для розвитку швидкісно-силових здібностей, точності та узгодженості рухів учнів середнього шкільного віку тому, що в цей період активно розвиваються рухові якості, які, у свою чергу, формують технічні дії, визначають подальший рівень технічної майстерності в баскетболі. **Мета дослідження** – полягає у визначенні технічної підготовленості учнів середнього віку під час удосконалення структури та змісту навчально-тренувального процесу з баскетболу в шкільній секції. Для досягнення мети та вирішення завдань були використані такі **методи дослідження**: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, педагогічне спостереження, експертне оцінювання, педагогічний експеримент, методи математичної статистики. **Результати дослідження.** Технічна підготовка з баскетболу учнів середнього віку є важливим етапом їх фізичного розвитку та фізичної підготовленості, яка передбачає виконання технічних прийомів під час тренування. Тому розроблена методика удосконалення технічної підготовки учнів середнього віку була впроваджена в тренувальний процес під час секційних занять. Встановлено, що найкраще технічна підготовка учнів в баскетболі формується за такими напрямками: оволодіння технікою нападу та технікою захисту. Впроваджена методика технічної підготовки учнів середнього віку побудована на основі системного підходу до навчання рухових дій та технічних прийомів. До педагогічного формульованого експерименту визначено структуру технічних елементів та всіх основних компонентів: основу техніки, головні ланки та деталі техніки. Це дозволило забезпечити логічну послідовність у засвоєнні рухових дій – від формування базових рухів до їх інтеграції в цілісні технічні дії. Впровадження експериментальної методики удосконалення технічної підготовленості з баскетболу в навчально-тренувальний процес учнів експериментальної групи сприяло достовірному покращенню технічних показників, у порівнянні з контрольною групою ($t = 2,55-3,27$; $P < 0,05-0,01$). **Висновки.** Методика удосконалення технічної підготовки учнів з баскетболу ґрунтується на принципах послідовності, системності, доступності, варіативності та поетапності навчання. Вона поєднує технічні, тактичні і координаційні завдання, спеціальні ігрові вправи, елементи ситуатійного моделювання змагальної діяльності та засоби контролю.

Ключові слова: *технічні дії, методика удосконалення технічної майстерності, поетапність навчання, заклад загальної середньої освіти.*

IMPROVING TECHNICAL TRAINING IN BASKETBALL OF MIDDLE-AGED STUDENTS DURING SECTIONAL CLASSES *Gryban Grigoriy*

Abstract. For middle school students, basketball lessons are of particular importance, since it is during this period that coordination and speed-strength abilities, accuracy and consistency of movements are actively developed, and the basis of technical actions is formed, which determine the further level of sportsmanship. **The purpose** of the study is to increase the effectiveness of technical training of middle-aged students in the school basketball section by improving the structure and content of the educational and training process. To achieve the goal and solve the problems, the following research **methods** were used: analysis and generalization of scientific and methodological literature, pedagogical observation, expert evaluation, pedagogical experiment, methods of mathematical statistics. **Research results.** Improving the process of technical training of middle-aged students in the school basketball section is an important scientific and practical task, the solution of which involves the development, experimental substantiation and implementation of a methodology for improving technical training. It has been proven that technical training in basketball is implemented in two main areas: mastering offensive techniques and mastering defensive techniques. The experimental methodology for improving the technical preparedness of middle-aged students was based on the premise that effective learning of motor actions is possible only with a systematic approach to the structure of technical techniques. The introduction of the experimental method into the educational and training process of students in the experimental group revealed a significant improvement in technical indicators compared to the control group ($t = 2.55-3.27$; $P < 0.05-0.01$). **Key findings:** The experimental methodology for improving students' technical preparedness in basketball is based on the principles of systematicity, accessibility, variability, and gradual learning. It involves a complex combination of technical, tactical and coordination tasks, the use of special game exercises, elements of competitive activity, situational modeling and means of current control.

Keywords: *technical actions, methodology for improving technical skills, staged learning, general secondary education institution.*

Постановка проблеми. Баскетбол є одним із найбільш популярних і доступних видів спорту серед учнів закладів загальної середньої освіти. Він

поєднує високу рухову активність, динамічність, елементи творчого мислення та колективної взаємодії. Для учнів середнього шкільного віку заняття баскетболом мають особливе значення, оскільки саме в цей період активно розвиваються координаційні та швидко-силові здібності, точність та узгодженість рухів, формується основа технічних дій, що визначають подальший рівень спортивної майстерності [4, с. 66]. Удосконалення технічної підготовки учнів середнього віку в шкільній секції з баскетболу є важливим завданням для вчителя, розв'язання якого передбачає розробки та експериментальне обґрунтування методики цілеспрямованого розвитку технічних умінь у поєднанні з тактичними компонентами ігрової діяльності. Технічна підготовка учнів у баскетболі має здійснюватися з урахування їх вікових, індивідуально-психофізіологічних особливостей. Традиційні підходи до організації та проведення навчально-тренувального процесу учнів з баскетболу переважно зорієнтовані на формування окремих елементів техніки, без належного системного узгодження з розвитком їх фізичних якостей та тактичним мисленням, що призводить до зниження ефективності оволодіння руховими навичками під час ігрової діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Технічна підготовка учнів закладів загальної середньої освіти у секціях з баскетболу наразі проводиться без урахування вікових, індивідуальних та психофізіологічних особливостей учнів. Сучасна організація навчально-тренувального процесу переважно зорієнтована на формування окремих елементів техніки, без належного системного узгодження з формуванням рухових здібностей та тактичним мисленням [4, 6, 7, 13, 14, 15 та ін.]. При цьому знижується ефективність навчально-тренувальної роботи, недостатньо формуються рухові навички і уміння та знижується результативність ігрової діяльності. Акцент використання фізичних вправ поступово зміщується з орієнтації на досягнення високих спортивних результатів до реалізації їх оздоровчого, виховного та соціально-педагогічного потенціалу. У цьому аспекті баскетбол виступає ефективним засобом фізичного виховання, гармонійного розвитку особистості та формування основ здорового способу життя [3, 9, 14 та ін.]. Використання баскетболу в освітньому процесі учнів сприяє формуванню ціннісного ставлення до здоров'я, розвитку інтелектуальних, морально-вольових та естетичних якостей особистості учня. Участь учнів в секційній роботі з баскетболу сприяє засвоєнню соціокультурних норм, вихованню відповідальності, дисциплінованості та колективізму [2, 4, 6 та ін.].

Окрім того, баскетбол розвиває швидко-силові та координаційні здібності, підвищує мислення, що має важливе значення для покращення розумової діяльності. Він характеризується також універсальністю впливу на організм, сприяє розвитку основних фізичних якостей, вдосконаленню рухових навичок, а також формуванню комунікативних і соціальних компетентностей. Динамічність та емоційна насиченість баскетболу, відносно простота матеріально-технічного забезпечення роблять його доступним для занять в закладах загальної середньої освіти [1, 4, 12 та ін.]. З

освітньої точки зору, баскетбол є важливим засобом реалізації завдань фізичного виховання учнів середнього віку. Його використання в освітньому процесі сприяє формуванню ціннісного ставлення до здоров'я, розвитку інтелектуальних, морально-вольових та естетичних якостей особистості, мотивації до занять фізичними вправами та здоровим способом життя.

Крім того, участь у фізкультурно-оздоровчій та спортивній діяльності сприяє засвоєнню соціокультурних норм, вихованню відповідальності, дисциплінованості та колективізму [1, 6, 14 та ін.]. Баскетбол як вид спорту має багатофункціональне значення у закладах загальної середньої освіти на уроках фізичної культури. Він виступає одночасно засобом розвитку фізичних якостей, формування рухових умінь, вдосконалення психічних процесів і виховання морально-вольових якостей. Його зміст сприяє формуванню в учнів активної життєвої позиції, почуття колективізму, відповідальності, здатності до взаємодії та підтримки [2, 16].

Науковими дослідженнями встановлено, що заняття баскетболом забезпечують розвиток цілісної системи рухових дій, підвищують функціональну готовність організму та позитивно впливають на психофізичний стан учнів. Завдяки різноманітності технічних і тактичних дій, цей вид спорту розвиває здатність до швидкого прийняття рішень, просторового орієнтування, концентрації уваги та мислення у динамічних ситуаціях [3, 4, 6 та ін.]. Баскетбол є також комплексним засобом розвитку організму, оскільки поєднує у собі різноманітні рухові дії – біг, стрибки, кидки, зупинки, повороти, ведення м'яча, передачі, що активізують роботу практично всіх м'язових груп. Регулярні заняття сприяють правильному формуванню опорно-рухового апарату, зміцненню серцево-судинної, дихальної та нервової систем, поліпшенню координації, швидкісно-силових і спритнісних здібностей [7, 9].

Щодо формування спеціальної фізичної підготовленості учнів середнього віку баскетбол ефективно впливає на розвиток усіх фізичних якостей, а саме: сила розвивається внаслідок частих стрибкових і кидкових рухів, боротьби за м'яч, швидких змін напрямку; швидкість формується завдяки необхідності миттєвих реакцій на зміну ігрової ситуації, виконанню коротких спуртів і швидких передач; спритність і координація вдосконалюються при веденні м'яча, виконанні обманних рухів, передач та кидків у кошик у складних умовах; витривалість розвивається через тривалі ігрові дії з високим рівнем рухової активності, що вимагає стабільного функціонування серцево-судинної та дихальної систем; гнучкість підтримується постійними рухами з великою амплітудою у суглобах, стрибками, розворотами, зупинками [3, 8].

Технічна підготовка в баскетболі є складовою навчально-тренувального процесу, бо вона спрямована на формування в учнів умінь і навичок виконання технічних дій, які безпосередньо впливають на результативність ігрової діяльності. До основних технічних елементів належать ловіння і передача м'яча, ведення, кидки в кошик, повороти, а також обманні рухи. Саме засвоєння цих дій створює базу для розвитку техніко-тактичної майстерності учнів [1, 10]. Зміст навчання технічних прийомів визначається не лише специфікою гри, але й віковими особливостями учнів. Для учнів середнього

віку характерний активний розвиток координаційних здібностей, швидко-силових якостей і реакційної здатності, що створює сприятливі умови для засвоєння складних рухових дій. Водночас формування техніки вимагає поступового навантаження, урахування моторного досвіду і стану опорно-рухового апарату [7]. Найбільш сприятливим періодом для засвоєння технічних прийомів гри в баскетбол є вік близько 12 років, що відповідає учням шостих класів закладів загальної середньої освіти. Саме у цьому віковому періоді спостерігається оптимальне поєднання морфофункціональних можливостей організму, рівня розвитку координаційних здібностей і психічної готовності до свідомого засвоєння складних рухових дій [7].

Аналіз науково-методичної літератури засвідчив, що секційна форма занять з баскетболу створює умови для диференційованого підходу до учнів, забезпечує індивідуальний розвиток і водночас формує колективізм, командний дух. Уміння діяти в колективі, дотримуватися правил, швидко адаптуватися до ситуації є важливими життєвими компетентностями, які формуються саме через ігрову діяльність недостатню системність і фрагментарність наявних методичних підходів, спрямованих на удосконалення технічної підготовленості учнів, які займаються у секції з баскетболу. Сучасні програми секційної роботи з баскетболу не мають достатнього науково-методичного обґрунтування, не надають наукових рекомендацій, що негативно впливає на якість навчально-тренувального процесу на шкільному рівні.

Мета дослідження – полягає у визначенні технічної підготовленості учнів середнього віку під час удосконалення структури та змісту навчально-тренувального процесу з баскетболу в шкільній секції.

Матеріали і методи дослідження. Для досягнення мети та вирішення завдань були використані наступні **методи дослідження**: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, педагогічне спостереження, експертне оцінювання, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

У педагогічному експерименті взяли участь учні середнього шкільного віку м. Житомира (12–14 років), які систематично займалися баскетболом не менше одного року. Загальна кількість учнів становила 24, з яких по 12 учнів було віднесено до експериментальної та контрольної груп.

Результати дослідження. Процес удосконалення технічної підготовки учнів середнього віку в закладах середньої освіти в секції з баскетболу спрямований на розв'язання завдань, які передбачають розроблення, експериментальне обґрунтування та впровадження методики, яка сприятиме цілеспрямованому розвитку технічних умінь і навиків у поєднанні з тактикою ігрової діяльності. Технічна підготовка юних баскетболістів здійснюється за двома основними напрямками: оволодіння технікою нападу та оволодіння технікою захисту. Кожен із напрямів має власну систему засобів, способів виконання і методичних підходів до навчання рухових дій, але їх єдність забезпечує цілісність ігрової діяльності. Пересування по майданчуку є основою для виконання технічних і тактичних дій у баскетболі. Вони

визначають маневровість, оперативність переміщення гравців, їх готовність до взаємодії з партнерами та протидії супернику, що визначає результативність гри.

На першому етапі педагогічного експерименту нами проведено оцінку рівня технічної підготовленості учнів, які займаються у секції з баскетболу. Для цього були визначені показники виконання основних технічних елементів – ловіння, ведення, кидків м'яча в кошик, поворотів та обманних рухів. Для визначення вихідного рівня технічної підготовленості учнів секції з баскетболу нами проведено оцінювання за 12-бальною шкалою, де високому рівню відповідали оцінки 10–12 балів, достатньому – 7–9 балів, середньому – 4–6 балів, початковому – 1–3 бали. Отримані результати свідчать, що до педагогічного експерименту суттєвих відмінностей між показниками учнів експериментальної та контрольної групи не виявлено (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінка технічної підготовленості з баскетболу учнів експериментальних груп до експерименту (в балах)

Вправи для оцінювання технічної підготовленості	Контингент учнів				Різниця достовірності	
	ЕГ (n=12)		КГ (n=12)			
	$\bar{X}_1$	m1	$\bar{X}_2$	m2	t	P
Ловіння м'яча	6,8	0,93	6,5	0,85	1,54	>0,05
Ведення м'яча	7,0	0,87	6,6	0,91	1,35	>0,05
Кидки м'яча в кошик	6,2	0,85	6,0	0,83	1,27	>0,05
Повороти	6,5	0,72	6,3	0,75	1,25	>0,05
Обманні рухи	6,1	0,96	6,0	0,84	1,14	>0,05

Середньо груповий показник виконання вправи «ловіння м'яча» в експериментальній групі становив 6,8 бала, у контрольній – 6,5 бала, що підтверджується відсутністю статистично значущої різниці ($t = 1,54$; $P > 0,05$). Аналогічна тенденція спостерігається і за результатами виконання вправи «ведення м'яча», де показники становили відповідно 7,0 та 6,6 бала, результатами тесту «кидки м'яча в кошик», відповідно – 6,2 та 6,0 бала, виконання вправи «повороти» – 6,5 та 6,3 бала, у виконанні тесту «обманні рухи» – 6,1 та 6,0 бала відповідно ($t = 1,14 - 1,35$; $P > 0,05$). В експериментальній групі середні значення технічної підготовленості коливалися в межах 6,1–7,0 бала, що відповідає середньому та нижній межі достатнього рівня. Найвищі показники зафіксовано у вправі «ведення м'яча» (7,0 бала), що вказує на достатній рівень володіння даним елементом техніки. Трохи нижчі результати спостерігаються під час виконання вправ «ловіння м'яча» (6,8 бала) та «повороти» (6,5 бала), що характеризує середній рівень сформованості відповідних технічних навичок. Найнижчі показники одержано за тестами «кидки в кошик» (6,2 бала) та «обманні рухи» (6,1 бала), тобто більшість учнів потребують удосконалення точності, координації та узгодженості дій під час гри. У контрольній групі середні результати є дещо нижчими – від 6,0 до 6,6 бала, що також свідчить про середній рівень технічної підготовленості. Найкраще учні виконали вправу

«ведення м'яча» (6,6 бала), а найнижчі показники отримано у тесті «обманні рухи» (6,0 бала), що вказує на труднощі у виконанні складніших технічних елементів гри.

Таким чином, результати первинного тестування засвідчили відсутність статистично значущих відмінностей між експериментальною та контрольною групами за рівнем технічної підготовленості. Це дало можливість вважати обидві групи однорідними за вихідними показниками та використати їх для подальшого експериментального дослідження ефективності запропонованої програми вдосконалення технічної підготовки юних баскетболістів.

Методологічною і теоретичною основою розробки експериментальної методики удосконалення технічної підготовленості учнів, які займалися у секції з баскетболу, є сучасні наукові підходи до процесу формування рухових навичок та принципи системного підходу в педагогіці. Методика удосконалення технічної підготовки в баскетболі учнів середнього віку ґрунтувалася на тому, що ефективне навчання рухових дій можливе лише за умови системного і комплексного підходів до структури технічних прийомів. Методика передбачала поетапне засвоєння основних компонентів технічної підготовки – від формування базових рухових дій до інтеграції їх у цілісну ігрову діяльність. Структурно її зміст відображав основні напрямки роботи, завдання та засоби вдосконалення технічних елементів гри в баскетболі (табл. 2).

Таблиця 2

Структура експериментальної методики удосконалення технічної підготовленості учнів секції з баскетболу

Компоненти технічної підготовки	Завдання методики	Засоби та методи удосконалення
Ловіння та передача м'яча	Формування стабільних навичок ловіння і передачі м'яча в різних положеннях та під час руху	Вправи на координацію рухів, парні передачі, ігрові завдання з обмеженням часу, варіативні вправи
Ведення м'яча	Розвиток контролю над м'ячем, узгодження рухів рук і ніг під час пересування	Вправи на ведення в русі, зі зміною напрямку, швидкості й ритму; виконання в умовах опору
Кидки м'яча в кошик	Формування правильної техніки кидків різними способами та з різних дистанцій	Вправи на точність і силу кидка, поступове ускладнення відстані, моделювання ігрових ситуацій
Повороти	Розвиток умінь змінювати напрям руху для уникнення захисних дій суперника	Вправи на правильну роботу опорної ноги, збереження рівноваги, виконання поворотів із м'ячем і без м'яча
Обманні рухи	Формування вмінь вводити суперника в оману для створення простору для атаки	Вправи з імітацією передачі, кидка чи зміни напрямку, обманні рухи корпусом або плечем, парні вправи
Техніко-тактичні дії в змагальній діяльності	Інтеграція засвоєних технічних елементів у систему командної гри	Вправи на узгодженість дій у парах і групах, навчальні ігри, моделювання ігрових епізодів

У процесі удосконалення технічної підготовленості учнів значна увага приділялася розвитку вмінь, пов'язаних із володінням м'ячем – зокрема техніці ловіння та передачі, які є базовими компонентами ігрової діяльності баскетболіста. Від правильності їх виконання залежить ефективність командних дій, ритм гри та здатність учня швидко реагувати на зміну ігрової ситуації.

На етапі початкового розроблення експериментальної методики визначено типову структуру технічних прийомів з баскетболу за такими компонентами: основа техніки, головна ланка та деталі техніки. Це забезпечувало логічну послідовність у засвоєнні рухових дій – від формування базових рухів до їх інтеграції в цілісну технічну дію. З метою забезпечення відповідності експериментальної методики чинним вимогам до організації навчально-тренувального процесу, розподіл навчальних годин під час проведення занять у секції з баскетболу залишався незмінним і відповідав навчальній програмі для секції з баскетболу [5]. Це дало змогу зберегти структуру річного циклу підготовки, забезпечити порівнянність результатів експерименту з традиційною системою занять і водночас інтегрувати нові методичні елементи у межах усталеної програми.

Після завершення педагогічного експерименту було проведено кінцеве тестування учнів обох груп. Порівняльний аналіз свідчить, що між експериментальною та контрольною групами після завершення педагогічного формувального експерименту виявлені достовірні відмінності у показниках технічної підготовленості (табл. 3).

Таблиця 3

Технічна підготовленість учнів експериментальних груп після завершення педагогічного експерименту

Вправи для оцінювання технічної підготовленості	Контингент учнів				Різниця достовірності	
	ЕГ (n=12)		КГ (n=12)			
	$\bar{X}_1$	m1	$\bar{X}_2$	m2	t	P
Ловіння м'яча	8,1	0,95	6,6	0,85	3,27	<0,01
Ведення м'яча	8,2	0,85	6,7	0,90	3,20	<0,01
Кидки м'яча в кошик	7,6	0,90	6,1	0,95	2,55	<0,05
Повороти	7,8	0,85	6,35	0,80	2,98	<0,05
Обманні рухи	7,4	0,95	6,05	0,90	2,80	<0,05

Після впровадження експериментальної методики в учнів експериментальної групи виявлено достовірне покращення технічних показників у порівнянні з контрольною ($t = 2,55\text{--}3,27$; $P < 0,05\text{--}0,01$). Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна констатувати, що під впливом розробленої програми в експериментальній групі відбулися суттєві позитивні зміни у всіх компонентах технічної підготовленості: ловінні, веденні, кидках по кільцю та обманних рухах.

Дискусія. В результаті проведеного педагогічного експерименту, нами розроблені та експериментально підтверджені засоби, які сприяють

комплексному оволодінню технікою баскетболу: ловінню, веденню і передачі м'яча, обманних рухів та кидків по кільцю. При цьому О. О. Несен з співавторами розглядають удосконалення технічної підготовленості юних баскетболістів на основі розвитку лише координаційних та швидко-силових здібностей [11]. Залучення нами учнів середнього віку до позакласної роботи з баскетболу в закладах загальної середньої освіти враховувало їх досвід та готовність до удосконалення технічної майстерності, що не протирічить дослідженням інших авторів [4, 5, 10, 11 та ін.]. В той же час у шкільній практиці зростає потреба у впровадженні сучасних педагогічних технологій, спрямованих на активізацію пізнавальної діяльності учнів, розвиток мотивації, підвищення інтересу до занять і вдосконалення координаційних здібностей та психолого-фізичних якостей [2, 7, 11, 12 та ін.]. Наразі у практику викладання фізичної культури активно впроваджуються проблемно-пошукові та інтерактивні методи, які змінюють традиційну модель навчання на діяльнісно-орієнтовану. Учень не лише виконує вправу, а й аналізує ситуацію, самостійно знаходить рішення, співпрацює з партнерами, оцінює ефективність власних дій. Такі методи сприяють розвитку критичного мислення, творчого підходу до вирішення ігрових завдань, комунікативних навичок і соціальної відповідальності [2, 12]. Важливою методичною умовою є індивідуалізація навчання. Враховуючи різний рівень підготовленості, статеві та вікові особливості учнів, педагог має адаптувати зміст і темп навчання до можливостей кожного школяра. Індивідуалізація може реалізовуватись через варіювання складності вправ, визначення персональних завдань на тренування, використання карток самооцінювання, диференційоване оцінювання результатів. Такі підходи не лише підвищують ефективність навчання, але й формують в учнів почуття успіху, упевненість у власних силах і стійку мотивацію до занять спортом [9, 13].

Висновки. Проведений аналіз сучасних підходів до удосконалення процесу технічної підготовки показав, що у шкільній практиці зростає потреба у впровадженні сучасних педагогічних технологій, спрямованих на активізацію пізнавальної діяльності учнів, розвиток мотивації, підвищення інтересу до занять і вдосконалення координаційних здібностей. Удосконалення технічної підготовки в баскетболі учнів середнього віку закладів загальної середньої освіти показало, що у школах зростає потреба у впровадженні ігрових видів спорту, які активізують інтерес і мотивацію до фізичних вправ, пізнавальну діяльність учнів, сприятимуть вдосконаленню фізичних якостей. Методика удосконалення технічної підготовленості учнів закладів загальної середньої освіти з баскетболу ґрунтується на принципах системності, доступності, варіативності та поетапності навчання. Методика комплексно поєднує технічні, тактичні і завдання фізичної підготовки, використовуючи при цьому спеціальні ігрові вправи, елементи змагальної діяльності, ситуаційне моделювання та засоби контролю. Експериментальна перевірка ефективності методики засвідчила достовірне підвищення рівня технічної підготовленості учнів експериментальної групи, порівняно з

контрольною ($P < 0,05$). Суттєві покращення зафіксовано у виконанні кидків у кошик ($t = 2,55$), веденні м'яча ($t = 3,20$), ловінні ($t = 2,63$), поворотах ($t = 2,98$) та обманних рухах ($t = 2,80$).

Перспективи подальших досліджень полягають в удосконаленні секційної роботи в закладах загальної середньої освіти.

Список літературних джерел:

1. Анікеєнко, Л. В., Єфременко, В. М., Яременко, О. М., Кузенков, О. В. & Устименко, Г. О. (2021). Фізичне виховання. Техніка та тактика гри в баскетбол: Навчання техніці та тактиці гри у баскетбол для студентів: навч. посіб. для студ. КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 127 с.
2. Вознюк, Т., Свірщук, Н. & Галайдюк, М. (2021). Формування внутрішньої мотивації до рухової діяльності учнів середніх класів при вивченні варіативного модуля «Баскетбол». Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць. Вип. 11(30). Вінниця: ТОВ «Твори». С. 15–26.
3. Грибан, Г. П., Кафтанова, Т. В. & Костюк, Ю. С. (2017). Фізична підготовка баскетболістів: метод реком. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 48 с.
4. Грибан, Г. П., Мирна, Ю. В. & Кафтанова, Т. В. (2025). Удосконалення методики технічної підготовки учнів в секції з баскетболу. Актуальні проблеми фізичної культури і спорту в сучасному суспільстві: збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. С. 65–69.
5. Баскетбол : навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладах спортивного профілю. (2019). У: Л. Ю. Поплавський, О. В. Маслова, М. М. Безмилов, О. О. Мітова, Є. В. Мурзін, О. А. Четвертак. Київ: Держкомітет України з фізичної культури і спорту. 165 с.
6. Докукіна, Ю. Є., Коломоєць, Г. А. & Тимчик, М. В. (2014). Фізичне виховання підлітків у позакласній роботі загальноосвітніх навчальних закладів: навч.-метод. посіб. З: М. В. Тимчика. Кіровоград : Імекс-ЛТД. 172 с.
7. Кириченко, В. (2015). Рівень прояву специфічних координаційних здатностей школярів віком 12–13 років у процесі занять баскетболом. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. № 1. С. 40–45.
8. Кравчук, Є. В., Горошко, Н. І., Безкоровайний, Д. О. & Садівська І. Ю. (2022). Спеціальна фізична підготовка баскетболістів : навч. посіб. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М.

References:

1. Anikeenko L. V., Efremenko V. M., Yaremenko O. M., Kuzenkov O. V., Ustimenko G. O. (2021). *Educatio physica. Ars et tacticae ludendi pilam canistrariam: Doctrina artis et tacticarum ludendi pilam canistrariam discipulis: instrumentum didacticum discipulis Instituti Polytechnici Igor Sikorsky Kioviensis.* Kiovia: Institutum Polytechnicum Igor Sikorsky Kioviense. 127 p.
2. Voznyuk T., Svirshchuk N., Galaydyuk M. (2021). *Formatio motivationis internae ad actionem motoriam discipulorum scholae mediae cum modulum variabilem "Canistriludium" student. Cultura corporis, ludi athletici et valetudo nationis: collectio operum scientificorum.* Fasciculus 11(30). Vinnytsia: LLC "Tvory". pp. 15–26.
3. Hryban G. P., Kaftanova T. V., Kostyuk Y. S. (2017). *Exercitatio physica lusorum basketball: methodus commendatus.* Zhytomyr: Publishing domus I. Franko ZhDU. 48 p.
4. Hryban G. P., Myrna Yu. V., Kaftanova T. V. (2025). *Methodologia institutionis technicae discipulorum in sectione canistriludii emendanda. Problemata hodierna culturae physicae et ludorum athleticorum in societate moderna: collectio commentariorum scientificorum VII Conventus scientificus et practici Omniucraini.* Zhytomyr: Domus editoria I. Franko ZhDU. pp. 65–69.
5. *Canistriludium: curriculum pro scholis athleticis puerilibus et iuvenibus, scholis athleticis puerilibus et iuvenibus specializatis reservati Olympici, scholis artium athleticarum superiorum et institutionibus educationis specializatis formae athleticae.* (2019). *Compositum a: L. Yu. Poplavsky, O. V. Maslova, M. M. Bezmylov, O. O. Mitova, E. V. Murzin, O. A. Chetvertak.* Kioviae: Consilium Civitatis Ucrainae pro Cultura Physica et Ludis Athleticis. 165 p.
6. Dokukina Yu. E., Kolomoyets G. A., Tymchyk M. V. (2014). *Educatio physica adolescentium in operibus extracurricularibus institutionum educationis generalis: manuale didactico-methodicum.* Editum a M. V. Tymchyk. Kirovograd: Imeks-LTD. 172 p.
7. Kyrychenko V. (2015). *Gradus manifestationis facultatum coordinationis specificarum scholarium annorum XII-XIII in processu lectionum canistriludii. Theoria et methodi educationis physicae et ludorum athleticorum.* No. 1. pp. 40–45.
8. Kravchuk E. V., Goroshko N. I., Bezkorovainy D. O., Sadovska I. Yu. (2022). *Praecipua corporalis*

- Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. 140 с.
9. Меньших, О. Е. & Петренко, Ю. О. (2015). Особливості психофізіологічних функцій учнів старшого шкільного віку : монографія. Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького. 176 с.
10. Мітова, О. О. & Грюкова, В. В. (2016). Баскетбол: історія розвитку, правила гри, методика навчання: навч.-метод. посібник. Дніпропетровськ. Вид. «Інновація». 110 с.
11. Несен, О. О., Ширяева, І. В. & Євтушенко, І. М. (2018). Удосконалення технічної підготовленості баскетболістів 10–11 років на базі розвитку координаційних та швидкісно-силових здібностей. Спортивні ігри. № 1. С. 13–21.
12. Пасічник, В. (2015). Теорія і методика викладання баскетболу: навч. посіб. Львів: ЛДУФК. 78 с.
13. Продан, О. О. & Фунтікова Н. О. (2018). Методика навчання баскетболу та організація баскетбольної підготовки в умовах загальноосвітнього навчального закладу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. (31). С. 139–142.
14. Саранча, М. П. & Грибан, Г. П. (2024). Теоретико-методичні засади залучення учнів до позакласної роботи з фізичної культури в загальноосвітніх школах. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). № 6 (179) 24. С. 206–209.
15. Соловей, О. М. & Грюкова, В. В. (2016). Особливості методики навчання техніки гри баскетболістів 9–10 років на етапі початкової підготовки. Фізична культура, спорт та здоров'я. Дніпро. С. 201–205.
16. Шалар, О. Г., Кащишен, О. М. & Рогачов, Ю. В. (2016). Організація позакласної роботи учнів із баскетболу : навчальна програма факультативу (гуртка, секції) з баскетболу для 5– 11 класів. Миколаїв : ОІППО. 84 с.
- exercitatio lusorum basketball: auxilia docendi. Kharkiv. Universitas nationalis Urbani Oeconomica nuncupata ab O. M. Beketov. Kharkiv: KhNUMG dictus ab O. M. Beketov. 140 p.
9. Menshikh O. E., Petrenko Yu. O. (2015). Peculiaritates functionum psychophysiologicalarum discipulorum scholarum seniorum: monographia. Cherkasy: Universitas Nationalis Bohdan Khmelnytskyi Cherkasyensis. 176 p.
10. Mitova O. O., Gryukova V. V. (2016). Canistriludium: historia evolutionis, regulae ludi, methodi docendi: manuale docendi-methodicum. Dnipropetrovsk. Ed. "Innovatio". 110 p.
11. Nesen O. O., Shiryayeva I. V., Yevtushenko I. M. (2018). Emendatio paratus technici lusorum canistriludii annorum 10-11 secundum progressionem facultatum coordinationis et celeritatis-roboris. *Ludi Athletici*. No. 1. P. 13-21.
12. Pasichnyk V. (2015). Theoria et Methodi Docendi Canistriludii: Manuale. Leopoli: LDUFK. 78 p.
13. Prodan O. O., Funtikova N. O. (2018). Methodologia docendi ludum canistriludii et ordinatio exercitationis canistriludii in institutione educationis generalis. *Acta Scientifica Universitatis Nationalis Uzhhorodensis*. (31). P. 139–142.
14. Sarancha M. P., Hryban G. P. (2024). Principia theoretica et methodologica discipulorum in operibus extracurricularibus culturae physicae in scholis secundariis implicandorum. *Acta scientifica Universitatis Publicae Ucrainicae Mykhailo Dragomanov. Series 15. Problemata scientifica et paedagogica culturae physicae (culturae physicae et ludorum athleticorum)*. No. 6 (179) 24. Pp. 206–209.
15. Solovey O. M., Gryukova V. V. (2016). Peculiaritates methodologiae ad artes ludendi lusoribus canistriludii aetatis 9-10 annorum in stadio exercitationis initialis docendas. *Cultura corporis, ludi atletici et valetudo*. Dnipro. pp. 201–205.
16. Shalar O. G., Kashchyshen O. M., Rogachev Yu. V. (2016). Ordinatio operis extracurricularis discipulorum in canistro: curriculum facultativum (coetus, sectio) in canistro pro classibus 5-11. Mykolaiv: OIPPO. 84 p.

DOI: <https://doi.org/10.35433/physcul.2025.2.16-25>

Відомості про авторів:

Грибан Г. П.; orcid.org/0000-0002-9049-1485; gribang@ukr.net; Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна